

Wyrok z dnia 26 maja 2000 r.

I PKN 675/99

1. W przypadku zgodnego z prawem rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika nie przysługuje odszkodowanie z tytułu wcześniejszego wadliwego wypowiedzenia umowy o pracę.

2. Samowolne pobieranie nienależnych zaliczek na poczet przyszłego wynagrodzenia za pracę przez pracownika odpowiedzialnego za finanse pracodawcy stanowi ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych (art. 52 § 1 pkt 1 KP).

Przewodniczący SSN Zbigniew Myszka (sprawozdawca), Sędziowie SN: Jerzy Kwaśniewski, Jadwiga Skibińska-Adamowicz.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 26 maja 2000 r. sprawy z powództwa Henryki S. i Krystyny T. przeciwko Spółdzielni Inwalidów „P.” w P. o przywrócenie do pracy, odszkodowanie, wynagrodzenie i odsetki, na skutek kasacji Henryki S. od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 16 kwietnia 1999 r. [...]

1. o d d a ł kasację,

2. przyznał od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej Jadwigi T.-R. kwotę 500 zł tytułem zwrotu kosztów nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

U z a s a d n i e n i e

W imieniu powódki Henryki S. wniesiona została kasacja od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie z dnia 16 kwietnia 1999 r., który - w wyniku uwzględnienia apelacji pozwanej Spółdzielni Inwalidów „P.” w P. - zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego-Sądu Pracy dla Warszawy Pragi z dnia 8 października 1998 r., zasądzający na jej rzecz odszkodowanie w wysokości 3 miesięcznego wynagrodzenia za pracę za niezgodne z prawem wypowie-

dzenie umowy o pracę, w ten sposób, że oddalił jej powództwo w całości, a także oddalił jej apelację. W sprawie tej ustalono, że strona pozwana w dniu 20 listopada 1995 r. wypowiedziała powódce, zatrudnionej na stanowisku pełnomocnika zarządu do spraw finansowych, umowę o pracę. Przyczyną wypowiedzenia było nieprawidłowe wystawianie dokumentów finansowych oraz brak praktyki zawodowej na zajmowanym stanowisku oraz brak kontroli i nadzoru finansowego nad kasjerką Krystyną T. W tym samym dniu kasjerka pobrała z kasy pozwanej Spółdzielni gotówkę w kwocie 20.000 zł celem wpłacenia jej do banku. Jednakże zamiast dokonania wpłaty do banku, kwota ta została przekazana członkom odwołanego Zarządu pozwanej, którym wypowiedziano stosunki pracy, w tym powódce Henryce S., którzy podjęli decyzję o rozdysponowaniu jej jako zaliczek na poczet przyszłych wynagrodzeń za pracę. Z kwoty tej powódka pobrała 4000 zł. O faktach tych strona pozwana powzięła wiadomość w dniu 27 listopada 1997 r. i po zasięgnięciu opinii związków zawodowych w dniu 1 grudnia 1995 r., rozwiązała z powódką umowę o pracę w trybie art. 52 § 1 KP z dniem 6 grudnia 1995 r.

Powódka dochodziła także odsetek od wynagrodzenia za listopad i grudzień 1995 r., których Sąd Rejonowy nie zasądził, uznając, że należne powódce płace za te miesiące były terminowo naliczone i przygotowane do wypłaty, ale nie zostały przez nią odebrane, tylko przekazane za pośrednictwem poczty w dniu 9 października 1997 r.

Na podstawie takich ustaleń Sąd pierwszej instancji uznał, że wypowiedzenie umowy o pracę powódce było wadliwe, ponieważ było złożone przez osoby nieuprawnione w dacie dokonania wypowiedzenia do składania oświadczeń woli o rozwiązaniu stosunków pracy w imieniu pracodawcy i z tego tytułu zasądził na rzecz powódki odszkodowanie w wysokości 3 miesięcznego wynagrodzenia z pracą, natomiast oddalił roszczenie o przywrócenie do pracy, uznając, że rozwiązanie umowy o pracę z powódką z powodu ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych było uzasadnione. Sąd ten oddalił także powództwo o zasądzenie odsetek od wynagrodzenia za listopad i grudzień 1995 r., argumentując, że wina w nieterminowym pobraniu należnych wynagrodzeń obciążała powódkę, która знаła termin wypłaty przygotowanych do wypłaty wynagrodzeń, które mogła odebrać osobiście, czego nie uczyniła.

Uwzględniając apelację strony pozwanej Sąd Okręgowy potwierdził wprawdzie stanowisko Sądu pierwszej instancji, że naruszenie dyscypliny finansowej przez po-

branie zaliczek na poczet przyszłych wynagrodzeń, które nie były wymagalne w dacie pobrania tych świadczeń, było ciężkim naruszeniem podstawowych obowiązków przez powódkę zatrudnioną na stanowisku kierowniczym pracownika odpowiedzialnego za sprawy finansowe strony pozwanej (art. 52 § 1 pkt 1 KP), ale uznał, że skuteczne rozwiązanie umowy o pracę w tym trybie zniweczyło skutki prawne wcześniejszego niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę. Wykładnia systemowa i celowościowa przepisów o rozwiązywaniu umów o pracę czyniła bowiem niedopuszczalnym zasądzenie na rzecz pracownika odszkodowania z tytułu wadliwego wypowiedzenia umowy o pracę w przypadku rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika w okresie biegnącego okresu wypowiedzenia.

Zawarte w kasacji zarzuty wskazywały na niewłaściwe zastosowanie prawa materialnego - art. 52 § 1 pkt 1 KP. W tej części skarżąca utrzymywała, że czyn powódki, polegający na pobraniu za wiedzą pracodawcy zaliczki na poczet przyszłych wynagrodzeń, nie mógł być kwalifikowany jako ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych. Ponadto Sąd drugiej instancji naruszył art. 391 KPC w związku z art. 328 § 2 KPC przez niepodanie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku motywów oddalenia apelacji powódki w części dotyczącej niezasądzenia odsetek z tytułu nieterminowej wypłaty wynagrodzenia w kwocie 1.077 zł, co wzbudziło wątpliwości skarżącej, czy Sąd Okręgowy rozpoznał apelację w całości i nie naruszył normy art. 378 § 1 KPC.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 393¹¹ KPC Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach kasacji, jakie wytyczają zawarte w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia konkretnych przepisów prawa materialnego lub prawa procesowego, a także uzasadnienie przytoczonych podstaw kasacyjnych. Wstępnie należy podkreślić, że obowiązujący w postępowaniu kasacyjnym tzw. przymus adwokacko-radcowski (art. 393² § 1 i 465 § 1 KPC), przewidujący obowiązek wniesienia lub uzupełnienia kasacji przez pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym, pozwalał rozpoznać jedynie zarzuty naruszenia prawa sformułowane w skardze kasacyjnej, wniesionej przez pełnomocnika powódki legitymującego się statusem adwokata. W konsekwencji wniesione osobiście przez powódkę, która nie legitymuje się statusem prawnym osoby zwolnionej z zachowania przymusu adwokacko-radcowskiego w ujęciu art. 393² § 2

KPC, „pismo procesowe w uzupełnieniu kasacji” stanowiło niedopuszczalne uzupełnienie kasacji, które nie mogło być przedmiotem weryfikacji kasacyjnej. Dlatego Sąd Najwyższy jedynie incydentalnie potwierdził stanowisko Sądu drugiej instancji, że zgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika w okresie biegnącego wypowiedzenia, która powoduje ustanie stosunku pracy z chwilą doręczenia pisma rozwiązującego w trybie natychmiastowym stosunek pracy, niweczy skutki prawne wcześniej dokonanego wypowiedzenia umowy o pracę. Wynika to nie tylko z wykładni systemowej i celowościowej, ale z wyraźnej regulacji zawartej w art. 60 KP, który przewiduje, że pracownikowi przysługuje wyłącznie odszkodowanie w wysokości wynagrodzenia za czas do upływu okresu wypowiedzenia w przypadku, jeżeli pracodawca rozwiązał umowę o pracę w okresie wypowiedzenia z naruszeniem przepisów o rozwiązywaniu umów o pracę bez wypowiedzenia. Oznacza to, że w przypadku zgodnego z prawem natychmiastowego zwolnienia pracownika z pracy wykluczone jest zasądzenie odszkodowania z tytułu wadliwego wcześniejszego wypowiedzenia umowy o pracę.

W zakresie zgodności z prawem rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy powódki skarżący nie zawarł w skardze kasacyjnej zarzutu naruszenia jakichkolwiek przepisów postępowania, którym miałyby uchybić Sąd drugiej instancji przy wyrokowaniu w tej kwestii. Według ugruntowanej linii orzecznictwa brak zarzutów proceduralnych w tym zakresie oznaczał związanie Sądu Najwyższego miarodajnymi ustaleniami faktycznymi, jakie stanowiły podstawę wyrokowania przez Sąd drugiej instancji (por. wyrok z dnia 21 marca 1997 r., I PKN 58/97, OSNAPIUS 1997 nr 22, poz. 436). Sąd ten wiążąco ustalił, że powódka, która została odwołana w dniu 20 listopada 1995 r. z kierowniczego stanowiska pełnomocnika Zarządu do spraw finansowych strony pozwanej, przywłaszczyła sobie bez wiedzy władz Spółdzielni i samowolnie kwotę 4000,00 zł tytułem zaliczki w „celu zabezpieczenia roszczeń z tytułu rozwiązania umowy o pracę”, którą zatem pobrała na poczet przyszłych, a nienależnych w dacie pobrania kwot wynagrodzenia za pracę. Samowolne pobranie nienależnych zaliczek na poczet przyszłego wynagrodzenia za pracę przez pracownika odpowiedzialnego za finanse pracodawcy w sposób oczywisty stanowiło ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych (art. 52 §1 pkt 1 KP).

Natomiast zarzut naruszenia przepisów postępowania został skierowany przeciwko tej części zaskarżonego wyroku, w jakiej Sąd drugiej instancji oddalił apelację powódki w zakresie żądania zmiany wyroku Sądu pierwszej instancji i zasądzenia

kwoty 1.077 zł z tytułu odsetek od nieterminowej wypłaty wynagrodzenia za listopad i grudzień 1995 r. Wprawdzie istotnie Sąd Okręgowy nie odniósł się bezpośrednio do tej kwestii w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, jednakże nie ulega wątpliwości, iż orzekł w tym zakresie merytorycznie, tj. co do istoty sprawy. Uchybienie przepisom prawa procesowego może stanowić uzasadnioną podstawę kasacyjną, jeżeli strona skarżąca wykaże, że miało ono istotny wpływ na wynik sprawy (art. 393¹ pkt 2 KPC). Tymczasem skarżący poza wątpliwościami, czy Sąd drugiej instancji rozpoznał w całości apelację powódki, nie wykazał, że oddalenie w całości jej skargi apelacyjnej mogło mieć wpływ na wynik sprawy w postaci negatywnego rozstrzygnięcia o dochodzonym przez nią roszczeniu odsetkowym. Godzi się zasygnalizować, że Sąd Okręgowy szczegółowo zreferował stanowisko Sądu pierwszej instancji w tej kwestii, który przekonująco wykazał, że powódka z własnej winy nie pobrała naliczonego i przygotowanego do wypłaty wynagrodzenia, zwłaszcza że pracodawcę obciążał obowiązek wypłaty wynagrodzenia za pracę w formie pieniężnej do rąk pracownika. Obowiązek ten w aktualnym stanie prawnym został wyraźnie określony w formie powinności kodeksowej (art. 86 KP).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy oddalił kasację na podstawie art. 393¹² KPC, orzekając zgodnie z wnioskiem adwokata z urzędu o kosztach nie opłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu na podstawie § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 1997 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. Nr 154, poz. 1013 ze zm.).

=====